

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi

Lənkəran Dövlət Universiteti

Təsdiq edirəm

Tədris məsələləri üzrə prorektor v. i. e

 dos. Zaur Məmmədov
"12" "09" 2025 -ci il

Fənn sillabusu:

İxtisas: 050704 "Baytarlıq təbabəti"

Fakültə: "Baytarlıq"

Kafedra: "Baytarlı və zoomühəndislik elmləri"

I.Fənn haqqında məlumat

Fənnin adı: "Parazitologiya və invazion xəstəliklər-1" (Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin "Biologiya və kənd təsərrüfatı" elmləri bölməsi üzrə Elmi Metodiki Şurasında 2010-cu ildə təsdiq edilmişdir)

Kodu: İPF – B23.1

Tədris ili: IV 2025-2026

Semestr: VII (payız)

Tədris yükü: Cəmi 150 saat Auditoriyadan kənar 90 saat Auditoriya saati – 45 saat
(30 saat müəhazirə, 15 saat laboratoriya)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 5

Auditoriya:

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: Bayt.e.ü.f.d., Dosent Bilalov Rəhim Məmiş oğlu.

Kafedra ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küç., 170-a

E-mail ünvanı: rahim19511951@mail.ru

III.Tövsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər

1.A.Q.Məmmədov, Y.H.Hacıyev, H.M.Şirinov, Ə.Ə.Ağayev

2.E.Qocayev "Parazitologiya və invazion xəstəliklər" B,1984

3.R.M.Bilalov "Parazitologiya və heyvanların invazion xəstəlikləri" LDU 2021. Lənkəran-2021

IV.Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənlərin tədrisi vacib deyil.

V.Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə yanaşı başqa fənlərin tədris olunmasına ehtiyac yoxdur.

VI.Fənnin təsviri və məqsədi: Parazitologiya və invazion xəstəliklər fənni baytarlığın mühüm bölməsi olub burada parazitə xəstəliklərin müxtəlif qrupları (helmintozlar, protozoqlar və araxnoentomozlar), hər bir xəstəliyin törədicisi, onun inkişafı, xəstəliyin yayılması, əlamətləri, diaqnozu, müalicə və profilaktikasını öyrədir. Parazitologiya və invazion xəstəliklər fənni - klinik diaqnoz, yoluxucu xəstəliklər, anatomiya, fiziologiya, biokimya və digər yoluxmayan daxili xəstəliklər fənləri ilə sıx əlaqəlidir. Parazitologiya və invazion xəstəliklər fənni parazitə xəstəliklərdən, onlara qarşı mübarizə tədbirlərindən, elmin və qabaqcıl təcrübənin nəticələrindən hərtərəfli bəhs edilir. Parazitizm hadisəsi müxtəlif növlərdən olan iki orqanizm arasında ehtimal olunan münasibət formasıdır ki, onlardan biri yeni (parazit) digərindən qida mənbəyi və yaşayış mühiti kimi istifadə edir. Beləliklə parazitlər bir tərəfdən heyvan orqanizmini zəiflədərkən, onların yoluxucu xəstəliklərə qarşı müqavimətini azaldır, digər tərəfdən isə dəridə emələ gətirdikləri zədəli yerlərdə mikroorqanizmlərin çoxalması və xəstəlik törətmələri üçün şərait yaradırlar. Bəzən isə özləri mikroorqanizmlər, xüsusən patogen mikrob və bakteriyaları mexaniki olaraq yayırlar. Parazitə xəstəliklərin əksəriyyəti

Azərbaycan şəraitində ətraflı öyrənilmişdir. Heyvanların daxili parazitoloji xəstəliklərinə qarşı işlənilən hazırlanmış dəyərli elmi təkliflər təsərrüfatlarda geniş tətbiq edilir.

VII.Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024 - cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə:Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dır. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır.

-10 bal - tələbə keçilmiş material dərinədən başa düşür,cavabı dəqiq və hərtərəfidir

-9 bal - tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.

-8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

-7 bal - tələbə keçilmiş materialı başa düşür,lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir

-6 bal - tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

-5 bal - tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

-4 bal - tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;

-3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;

-1-2 bal - tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal - suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır.Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

91-100 bal - əla (A)

81-90 bal- çox yaxşı (B)

71-80 bal-kafi (C)

61-70 bal-lafi (D)

51-60 bal -qənaətbəxş (E)

51-baldan aşağı-qeyri-kafi(F)

IX.Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir göröləcək.

X.Təqvim mövzu planı: Mühazirə-30 saat, laboratoriya-30 saat. Cəmi 60-saat.

Nö	Mühazirə mövzuların məzmunu	Saat	Tarix
1	2	3	4
1.	Mövzu 1: Parazitologiya fənninin qısa məzmunu, məqsədi və vəzifələri. Plan: 1. Parazitologiyanın qısa tarixi öçerk. 2. Parazitologiyanın bioloji əsasları. 3. Orqanizmlərin təbiətdə qarşılıqlı əlaqə tipləri. 4. İnvaziya və invazion xəstəliklər haqqında anlayış. 5. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2,3]	2	

2.	Mövzu 2: İnvazion xəstəliklərin eplzootoloji xüsusiyyətləri. Plan: 1. İnvazion xəstəliklər və təbii ocaqlar. (Y.N.Pavlovski təlimi) 2. İnvazion xəstəliklər zamanı profilaktikanın əsasları. 3. K.Z.Skryabinin devastasiya təlimi. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2,3]	2	
3.	Mövzu 3: Ümumi helmintologiya. Plan: 1. Helmintlərin bioloji və morfoloji xüsusiyyətləri. 2. Trematodlar və trematodozlar. 3. Fassiolioz xəstəliyi 4. Dikroselioz xəstəliyi Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2,3]	2	
4.	Mövzu 4: Sestodlar və sestodozlar. Plan: 1. Heyvanların larval sestodozları. 2. Qaramalın və donuzların sistiserkozu. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2,3]	2	
5.	Mövzu 5: Heyvanların exinokokozu. Plan: 1. Heyvanların alveokokkozu 2. Heyvanların senurozu. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2,3]	2	
6.	Mövzu 6: İmaqinal sestodozlar. 1. Qaramalın, davarın monieziozu 2. Atların anaploşefalyatozları Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2,3]	2	
7.	Mövzu 7: Nematodlar və nematodozlar. Plan: 1. Yumru qurdların qısa xarakteristikası. 2. Donuzların askoridozu. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2,3]	2	
8.	Mövzu 8: Askarodozlar. Plan : 1. Atların askaridozu. 2. Ət yeyənlərin askaridiozu. 3. Quşların askaridozu Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2,3]	2	
9.	Mövzu 9: Stronqilyatozlar. Plan: 1. Qaramalın həzm yollarının stronqilyatozları. 2. Davarların həzm yollarının stronqilyatozları. 3. Atların və donuzların həzm yollarının stronqilyatozları. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2,3]	2	

10.	Mövzu 10: Heyvanların tənəffüs yollarının stronqilyatozları. Plan: 1. Gövşəyən heyvanların diktiokaulyozu 2. Quşların sinqamozu Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2,3]	2	
11.	Mövzu 11: Akantosefallar və akantosefalyatozlar. Plan : 1. Akantosefalların sistematikas, morfologiyası və biologiyası 2. Donuzların makrakantrinxozu. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2,3]	2	
12	Mövzu 12: Protozoologiya. Plan: 1. İbtidailərin biomorfoloji xüsusiyyətləri. 2. İbtidailərin sistematikas. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2,3]	2	
13	Mövzu 13: Sporozoozlar haqqında anlayış. Plan: 1. Piroplazmidlər və piroplazmidozlar. 2. Piroplamidlərin biomorfoloji xüsusiyyətləri və sistematikas. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2,3]	2	
14.	Mövzu 14: Qaramalın piroplazmidozları. Plan: 1. Qaramalın babeziozu. 2. Qaramalın piroplazmozu. 3. Qaramalın fransiellyozu. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2,3]	2	
15.	Mövzu 15: Qaramalın teyleriozu. Plan: 1. Teyleriozun Azərbaycanın rayonlarında yayılması, inkişafı, müalicəsi və profilaktikas. Mənbə: [Mühazirə materialları, 1,2,3]	2	
Cəmi:		30 saat	

No	Keçirilən laboratoriya işlərinin mövzuları	saat	tarix
1	2	3	4
1	Mövzu: 1 Parazitlərin morfoloji və bioloji xüsusiyyətləri, inkişaf bazaları. Sistemik mənsubiyyətinə dair araşdırmalar.	2	
2	Mövzu:2 Elmitologiya haqqında anlayış. Helmitlərin sistematikasının əsasları. Trematodların ümumi xarakteristikası və quruluş sxemi.	2	
3	Mövzu:3 Fassiola və paramfistomaların inkişaf sxemi.	2	

4	Mövzu: 4 Dikroseliya, opistorx və protoqonimlərin biomorfoloji xüsusiyyətlərinin araşdırılması.	2	
5	Mövzu: 5 Sestodların biomorfoloji xarakteristikası. Sestod sürfələrinin quruluş sxemi.	2	
6	Mövzu: 6 Sistiserozlar. Qaramalın və donuzların sistiserkozu.	2	
7	Mövzu: 7 Exinokokkoz, alvekokkoz və senirozun törədicisinin inkişaf sxemi.	2	
8	Mövzu: 8 İmadinal sestodozlar. Gövşəyənlərin monieziozu, abitellinozu və tizaniozu.	2	
9	Mövzu: 9 Quşların sestodozları. Törədicilərin biomorfoloji xüsusiyyətləri.	2	
10	Mövzu: 10 Atların anaploşefalidlərinin morfoloji və bioloji xüsusiyyətləri.	2	
11	Mövzu: 11 Nematodların biomorfoloji xarakteristikası. Sistematikası, quruluş sxemi.	2	
12	Mövzu: 12 Askaridatozlar. Donuzların askaridozu, qaramalın neoaskaridozu, quşların askaridozu.	2	
13	Mövzu: 13 Strongilyatozlar. Strongilyat sürfələri tərəfindən törədilən xəstəliklər.	2	
14	Mövzu: 14 İmadinal strongilyatozlar. Hemoxoz, bunostomoz, ezofaqostomoz.	2	
15	Mövzu: 15 Tənəffüs yollarının strongilyatozları. Diktiokaulyo, protostrongilyatozlar, mulleriyoz, sistokaulyo.	2	
	Cəmi:	30 saat	

XI. Fənn üzrə tələblər:

- Parazitologiya və invazion xəstəliklər fənni baytarlığın mühüm bölməsi kimi helmintozlar, protozoqlar və araxnoentomozlar;
- hər bir xəstəliyin törədicisini onun inkişafının xəstəliyin yayılmasını klinik əlamətlərini, dizqnozu, müalicə və profilaktikasını dərinlən tələbə bilməlidir.

XII. Fənn üzrə təlim nəticələri:

FTN1. Heyvanların ,quşların ,arı,və balıqların parazitar xəstəliklərini səciyyələndirən xüsusiyyətlərini öyrənmək

FTN2. Parazitizmin bioloji əsaslarını öyrənmək

FTN3. Parazitoloji müayinənin əsaslarını öyrənmək

FTN4. Parazitofauna haqqında biliklərə yiyələnmək

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV: I. Kollektiv sualları:

1. Parazitologiyanın qısa tarixi oçerk.
2. Orqanizmlərin təbiətdə qarşılıqlı əlaqə tipləri.
3. İnvazion xəstəliklər və təbii ocaqlar. (Y.N.Pavlovski təlimi)
4. K.Z.Skryabinin devastasiya təlimi.
5. Helminthlərin bioloji və morfoloji xüsusiyyətləri.
6. Trematodlar və trematodozlar.
7. Fassiolioz xəstəliyi

8. Dikroselioz xəstəliyi
9. Qaramalın və donuzların sistiserkozu.
10. Heyvanların senurozu.

II. Kollektivium sualları:

1. Qaramalın, davarın monieziozu
2. Atların anaploşefalyatozları
3. Yumru qurdların qısa xarakteristikası.
4. Donuzların askoridozu.
5. Ət yeyənlərin askaridozu.
6. Quşların askaridiozu
7. Qaramalın həzm yollarının stronqilyatozları.
8. Gövşəyən heyvanların diktiokaulyozu
9. Quşların sinqamozu
10. İbtidailərin biomorfoloji xüsusiyyətləri.

XV. Fənn üzrə İmtahan sualları:

1. Parazitologiyanın qısa tarixi öçerk.
2. Parazitologiyanın bioloji əsasları.
3. Orqanizmlərin təbiətdə qarşılıqlı əlaqə tipləri.
4. İnvaziya və invazion xəstəliklər haqqında anlayış.
5. İnvazion xəstəliklər və təbii ocaqlar. (Y.N.Pavlovski təlimi)
6. İnvazion xəstəliklər zamanı profilaktikanın əsasları.
7. K.Z.Skryabinin devastasiya təlimi.
8. Helmintlərin bioloji və morfoloji xüsusiyyətləri.
9. Trematodlar və trematodozlar.
10. Fassioloz xəstəliyi
11. Dikroselioz xəstəliyi
12. Heyvanların larval sestodozları.
13. Qaramalın və donuzların sistiserkozu.
14. Heyvanların alveokokkozu
15. Heyvanların senurozu.
16. Qaramalın, davarın monieziozu
17. Atların anaploşefalyatozları
18. Yumru qurdların qısa xarakteristikası.
19. Donuzların askoridozu.
20. Atların askaridozu.
21. Ət yeyənlərin askaridozu.
22. Quşların askaridiozu
23. Qaramalın həzm yollarının stronqilyatozları.
24. Davarların həzm yollarının stronqilyatozları.
25. Atların və donuzların həzm yollarının stronqilyatozları.
26. Gövşəyən heyvanların diktiokaulyozu
27. Quşların sinqamozu
28. Akantosefalların sistematikas, morfologiyası və biologiyası
29. Donuzların makrakantrinxozu.
30. İbtidailərin biomorfoloji xüsusiyyətləri.
31. İbtidailərin sistematikas.
32. Piroplazmidlər və piroplazmidozlar.
33. Piroplazmidlərin biomorfoloji xüsusiyyətləri və sistematikas

34. Teyleriozun Azərbaycanın rayonlarında yayılması, inkişafı, müalicəsi və profilaktikası.
35. Qaramalın babeziozu.
36. Qaramalın piroplazmozu.
37. Qaramalın fransiellyozu.
38. Fassiolyoz xəstəliyi
39. Finnoz – Sistiserkoz xəstəliyi
40. Diktiokaulioz xəstəliyi

"Parazitologiya və invazion xəstəliklər-1" fənninin sillabusu 050704 "Baytarlıq təbabəti" ixtisası üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus "Baytarlıq və zoomühəndislik elmləri" kafedrasında müzakirə edilərək (12 sentyabr 2025-ci il 01 sayılı protokol) təsdiq olunmuşdur.

Fənn müəllimi:

dos.R.M.Bilalov

Kafedra müdiri:

dos.R.M.Bilalov